

עין משפט
נר מצוה

בג א מיי פיי מהלכות זכרות הלי יח סמג עשין ט טושיע אריח סי רכט סעף:
ב בור ב מיי שם הלי טו סמג שם טושיע אריח סי ריח סעף ג וסי רכז סעף ג:

בוח ג שריע אריח סי רכח סעף:
ב:

בו ד מיי שם הלכה ו סמג שם טושיע אריח סי רכח סעף:
ב:

בו ה ו ז ח מיי שם הלכה טושיע שם סעף:
ב: בוח ט מיי שם הלי ז סמג שם טושיע אריח סי רכז סעף:
ב:

בוח י טושיע אריח סי רכז סעף:
ב:

ב ב מיי וסמג שם טושיע שם סעף:
ב:

גא ל מיי פיי מהלכות זכרות הלי ג סמג שם טושיע אריח סימן קעה סעף:
ב:

גב מ מיי שם הלכה ט סמג שם טושיע אריח סי קעה סעף:
ב:

גג ב מיי שם טושיע שם סעף:
ד:

גד ס מיי פיי מהלכות זכרות הלי א סמג שם טושיע אריח סי רכז סעף:
ג:

ע (מיי) שם:

תורה אור השלם

1. יָשׁוּב הַתָּנָךְ הַשְּׁלִישִׁי הַתָּשֵׁל הוּא הַדְּרָךְ קְדֻמָּת אֲשׁוּר הַתָּנָךְ הַרְבִּיעִי הוּא בִּרְאשִׁית בִּי דִּי

מוסף רש"י

שמימיו פריץ ורבי. שגדל ורכה כלה שום מער (בבביות נה). ומנבים את העלם (בראשית ב יח). משיצא חתן לקראת כלה. שיריו כל כך שנסתפחה נופלת ויאלה אחת ונולעת כנגדה. מפי מורי. לא שששקין רצ"י הלכתא כותמיה ואומר ר"י דוקא צבגדים חשופים דומיא דבית חדש נקט כלים חדשים אצל שאנים חשופין כ"כ כמו מנעלים ואנפליאות וחלוק וכיוצא בהן אין לר"ך לזכך ציושגלמי א"ר מייא בר אבא לא סוף דברים חדשים אלא אפי' שחקים כאליו חדשים הן ר' יעקב זסס רבי חיאל בר אבא אמר קנה אומר שהחיינו יתן לו אומר הטוב והממטיב לזבש נגדים אומר מלגים ערומים וז"ע בגמרא שלנו דלא אשכחן הטוב והממטיב אלא דלאיכא אחריינא כהדיא: אשך

רבינו חננאל

מיעוט כוכבים שנים, מיעוט מולות שחתם. על ההרים ועל הבעבות כול'. אוקימנה אינו מברך אהני כוליה אלא חדא. ביא ייי אלהינו מלך העולם עושה בראשית. הוראה את הים הגדול לפריקם. אוקימנה נתגבחות אל הכוללות, שמת. לפריקם אחת לשלישים יום. אמר ר' יהושע בן לוי הוראה רקיע בטורה אומר ברוך (עשרה רקיע בטורה) עושה בראשית. פרום בר פפא אומר מעת שחורב בית מקדש לא נראה רקיע בטורה שנאמר אליבש שמים קדרות ושק אשמים כסותם. יש מי שאומר הכותפת חמה בתקופתה

בתחלת המחזור כ"ח שנולפת התקופה (על) [של] ניסן באוראת דתחלתה נגהי ארבע בכוכב שבתי בתחלת בריאתה. תנו רבנן הוראה חמה בתקופתה כוכבים ומולות כסדרן אומר ברוך עושה מעשה בראשית. ירושלמי אומר רב הונא הדר דאיתמר בימות הגשמים ולאחר שלשת ימים שנאמר ועתה לא ראו אור בהיי הוא בשחקים ורוח עברה ותטהרם. פירוש זה שאומר חמה בתקופתה וכוכבים ומולות כסדרן. בימות הגשמים בעת שהיו שלשה ימים מעננים ולא נראתה חמה בהם ולא כוכבים, אותה העת צריכין לברך עליהן בעת שיתאר, וחולתי זו העת לא.

נמ:

המזב **והמטיב**. אצל אשינוי לחם ואשינוי זסר אין מזרכין הטוב והמטיב דווקא איין דלית ביה תרמי דסעיד ומשמח מזרכין הטוב והמטיב אצל זסר ולחם לא ופרשצ"ס זערצי פסמים (דף קא. וסס) דדוקא כשהאחרון משוכח מזרכים הטוב והממטיב אצל זכיואל זו לא יי אך ציושלמיא דליכז

מזרכין א"ר אבא בר רב הונא לר"ך לזכך על יין חדש וישן שינוי יין א"ל לזכך שינוי מקום לר"ך לזכך היסח הדעת כשינוי מקום משמע דוקא כשהאחרון ישן דעדיף טפי ור"ת פיי דלפי' אין האחרון חשיב רק שלא יסתנה לגריעותא יותר מדלי (א) ומסיים בה רבי על כל חצית וחצית שהיה פותח היה מזכך הטוב והממטיב ומשמע דלא קפיד אס האחרון משוכח אס לאו אע"ג דישן אידכר זסוף מ"מ נימא דרבי פליג עליה ולפרשצ"ס יעמידנה להך דרבי זמסופק אס האחרון טוב ומספק היה מזכך על כל אחד שמה משוכח הוא אך ר"ת מפרש דעונדא דרבי צא לחלקי דכפי' וי"מ דההוא דחדש וישן מייירי צזכרת צורא פרי הגפן דומיא דשינוי מקום דזכרת הכי אצל לא מנינו כן בגמרא שלנוט):

התם דאיכא בני חבורה דשתו בהדיה. וה"ה אס אשמו
וזניו עמו אצל יחיד לא ואפילו שהחיינו אין מזכך יחיד על שינוי יין דלא אשכחן יחיד שמזכך שהחיינו רק אשתמא וכן כל פני חדש כשאלנו מזכך שהחיינו כדלמריין זסוף זכל מערצין: (עיינדין מ:.) **ורב"י** יוחנן **אמר אפי' קנה ביוצא בהם. והלכתא כר' יוחנן אליבא דלישנא דתרא** אפילו קנה והדר קנה שהיו לו כלים חדשים כיוצא באלו לר"ך לזכך דק"ל כרבי יוחנן לגבי דרז מנ"ש דלגבי צבגים הלכתא כותמיה ואומר ר"י דוקא צבגים חשופים דומיא דבית חדש נקט כלים חדשים אצל שאנים חשופין כ"כ כמו מנעלים ואנפליאות וחלוק וכיוצא בהן אין לר"ך לזכך ציושגלמי א"ר מייא בר אבא לא סוף דברים חדשים אלא אפי' שחקים כאליו חדשים הן ר' יעקב זסס רבי חיאל בר אבא אמר קנה אומר שהחיינו יתן לו אומר הטוב והממטיב לזבש נגדים אומר מלגים ערומים וז"ע בגמרא שלנו דלא אשכחן הטוב והממטיב אלא דלאיכא אחריינא כהדיא: אשך

שותפות והתניא
קצרו של דבר על שלו הוא אומר ברוך שהחיינו וקיימנו על שלו ועל של חבירו אומר ברוך הטוב והממטיב וכל היכא דלית לאחרינא בהדיה לא מברך הטוב והממטיב ואמרו ליה ילדה אשתו זכר אומר ברוך הטוב והממטיב התם נמי דאיכא אשתו בהדיה דניחא לה בזכר ת"ש ימת אביו והוא יורשו בתחלה אומר ברוך דיין האמת ולבסוף הוא אומר ברוך הטוב והממטיב התם נמי דאיכא אחי דקא ירתי בהדיה ת"ש זשינוי יין א"צ לברך זשינוי מקום צריך לברך וא"ר יוסף בר אבא א"ר יוחנן מאע"פ שאמרו שינוי יין א"צ לברך אבל אומר ברוך הטוב והממטיב התם נמי ידאיכא בני חבורה דשתו בהדיה: פבנה בית חדש וקנה כלים חדשים וכו': א"ר הונא לא שנו אלא שאין לו כיוצא בהן אבל יש לו כיוצא בהן א"צ לברך ור' יוחנן אמר אפילו יש לו כיוצא בהן צריך לברך מכלל

קשיא לך זנה בית חדש אומר שהחיינו לא קשיא ההוא דזנה בית חדש שאין לו שותפות בה ועליה מזכך שהחיינו אצל גשמים גדלית ליה ארעא טובה שיש לו שותפות בה היא שהרי כל מי שיש לו קרקע שותף עמו בטובה זו: **וסתניא.** צניחומא: **קלרו של דבר.** [ה] כלומר כללו של דבר: **ולבסוף הוא אומר הטוב והממטיב.** על זסורת הירושא שנסארה לו ירושה מאזיו סכן זסרוהו מת אכזי ויורשו כלומר הניח נכסים: שינוי יין. שתה יין זסעודה והציאו לו יין אחר טוב מן הראשון אין לר"ך לזכך צורא פרי הגפן: שינוי **מקום.** ילא מכאן והלך לבית אחר והציאו לו יין: **ר"י אמר אפילו יש לו כיוצא בהן.** מירושא הואיל ולענין קניה חדש הוא אללו לר"ך לזכך: דקנה

חבירו אומר הטוב והממטיב. תא שמע אמרו לו מת אביו וירשו, בתחלה אומר (מברוך) הטוב והממטיב ובסוף דיין האמת. ושנינו התם דאיכא אחוה דירוהו בהדיה. וכן לענין ילדה אשתו בן זכר התנאה לו ולאשתו היא, ששנינו וצנין בזכר. וכן ביין וכל בני חבורה אית להו הגאה. מתני' בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר שהחיינו וכליו. זו השמועה משוכשת היא בנוסחאות, אבל אנו נסחתנו מן הנוסחא שבאה מבבל וכן סידורה, אומר רב הונא לא שאנו שצריך לברך אילא שאין לו כיוצא בהן, אבל יש לו אין צריך לברך, ור' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה צריך לברך.

הרואה פרק תשיעי ברכות

זסקופסה. מקום שהיא חוזרת שם לתחלת היקפה היא שעת תליית המאורות ומאל התחילה להקיף ולשמש: **אימס הוי.** אחמה זבתקופתה קאי: **כל כ"ח שנים.** של תקופת ניסן א זסבסוף כ"ח כשחזור מחזור גדול של חמה להיות תקופה נופלת זשעת תליית המאורות זשזבתאי

היא שעה תחלת ליל ד': **זאוראא**

דסלת נגהי ד'. שהעריצ שמשו של ג' זשזת ויתחיל ליל ד': **נגהי.** ליל כדלמר זספסחים זשמעמא קמייאא (דף ג.) דליכא דוכמא דקרו ללילא נגהי: א זשזבאי. שם שעה ראשונה של ליל ד' זשזאותה שעה נתלו מאורות ושזע שעות הן וחוזרות חלילה שז"ס חזכ"ל תמאא זהקף סדרן של עולם סימני שעות תחלת הלילות זלנ"ש חל"ס. מוצאי שזת כוכב. תחלת ליל ז' דדק. תחלת ליל ג' נוגה. תחלת ליל רביעי זשזבאי. תחלת ליל ה' חמה. תחלת ליל שזי זלנה. תחלת ליל זשזת מאדים. וסדר תחלת הימים כעלות השחר חל"ס זלנ"ש. ומקופה מושכת מחזרתה ז' שעות ומחלה כלומר מתאחרת אחר היוס והשעה שנפלה בה מזרתה ז' שעות ומחלה הרי שלשים שעות לארבע תקופות הרי יוס ורביע לשנה לד' שנים חמשה ימים למדת שאין תקופה נופלת זבתחלת הלילה אלא לסוף ד' שנים שהוא מחזור קטן ו' מחזורים קטנים למחזור גדול וסימנין דז"ז הגא"ז הרי שאינה צאה לתחלת ליל ד' אלא מכ"ח שנים לכ"ח שנים זבאש כל מחזור קטן צאה לתחלת הלילה וזבאש מחזור הגדול צאה לתקופה הראשונה שהוא תחלת ליל ד': **אגשרא דצנל אומר צרוך עושה זבאשי.** קיס

להו שלא נשתנה פרת מהלוחו ע"י אדם משס ולמעלה אצל משס ולמטה הסציבוה זני אדם דזך אחרת: **והאינדא דשינוי פרטאי.** מלמעלה לגשר אין מזכך עליו עושה זבאשית אלא מאיחי דקירא ולעיל. איחי דקירי שס מחז ש הוא על הפרת: **חדין.** חריפין מיל וקלין לשקול זמאזנים וטובים לשמות שאין מכזדיין את הגוף: **ה"ג והאי דגיחורי משוס דמשמש זיממא.** לפיכך זנייה אדומין כדלדומות היוס רוי"ש זלנע"ז: **דניידי ענייניו.** ענייניה נדים ונעים: **משיאל חסן לקראס כלה.** שהמים קצונין על הארץ וכשהטפה נופלת עליהן טפה תתמונה זולעת לקראתה: **שמע משמע.** שזסרוהו לאמר ירדו גשמים זלילה אומר הטוב והממטיב: **אסא פורסא.** מודיס אהננו לך: **אסא עובא.** הטוב והממטיב: **איס ליה ארעא.** הטוב והממטיב שהטיב לו: [ד] **זנה בית חדש.** שכולו שלו אומר שהחיינו: **שלו ושל אחרים.** הטוב והממטיב: **ה"ג א (וסקנן) זנה בית חדש וכו' לא קשיא הא דאית ליה שופסות הא דאית ליה שופסות הא דאית ליה שופסות.** ול"ג אלא הא והא דלית ליה ארעא. וה"פ תירוצא דשנין קאי זדזכותיה מודיס אהננו לך זדלית ליה ארעא הטוב והממטיב זדלית ליה דקא

זכירו אומר הטוב והממטיב. תא שמע אמרו לו מת אביו וירשו, בתחלה אומר (מברוך) הטוב והממטיב ובסוף דיין האמת. ושנינו התם דאיכא אחוה דירוהו בהדיה. וכן לענין ילדה אשתו בן זכר התנאה לו ולאשתו היא, ששנינו וצנין בזכר. וכן ביין וכל בני חבורה אית להו הגאה. מתני' בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר שהחיינו וכליו. זו השמועה משוכשת היא בנוסחאות, אבל אנו נסחתנו מן הנוסחא שבאה מבבל וכן סידורה, אומר רב הונא לא שאנו שצריך לברך אילא שאין לו כיוצא בהן, אבל יש לו אין צריך לברך, ור' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה צריך לברך.

מסורת הש"ס

[א] (זכורות נה:.) (ז מעתה ו: ע"ג, א) (מתאל,) (ד פסחים קא:.) (ט שבתלת,) (ו ד"ה שבתאי לפני ד"ה זאוראא,) (ו ויתחיל,) (ח וכן משמע זליל,) (ט ונע"י הטוב מוס' פסחים קא. ד"ה שינוי יין,) (י זכר הונא,)

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הטוב וכו' יומר מדלי דהכי מסיים בה ר':

גליון הש"ס

גב' ואיתת חיי אביר אביר. בענין ערך חמה לא היה לו הנדקא ואיתת חיי אביר אביר. ונע"י דמתכ ז' פסוקים על חמה זמחשפת:

הגהות הגר"א

[א] גמ' זלנה זנבורתה וזוככים זמחלילות ומולות זסדרן. ג"כ ג"י הרי"ף ורז"ש זטורהא זמחמחוסם זעתה: [ב] שם עד זמחמחוס. ג"כ ויזוממו אס זמן מלנע. גרסת רי"ף ורז"ש: [ג] שם (שלו ושל אחרים אומר הטוב והממטיב) תא"מ: [ד] רש"י ד"ה זנה בית חדש עד ד"ה ה"ג. זמחק: [ה] שם ד"ה קלרו של דבר. כלומר כללו של דבר שכולו שלו אומר שהחיינו שלו ושל אחרים הטוב והממטיב. זליל:

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"יש הביא זה בתור ראיה (וכן הגיה הגרי"ב וכבר העיר ע"ז ההד"א ב"ספרו פתח עינים והעיר זכ"ה בתוס' ישנים זכ"י.) ב. בתוס' ר"יש כתב. אך יכול רבינו יעקב לומר דעבודא דרבי וכו' פליג עליה (ואולי צריכים לגרוס אצלינו דרבי בא לחלוק.) ג. ובתוס' ר"יש הוסיף, אבל ע"י שנוי לא מצינו שהחיינו.

לעוי רש"י

ר"ש. אדם.

רבינו ינים

על הגשמי ועל בשורי טובות הוא אומר ברוך הטוב והמטיב. גרסי' בגמ' דבני מערבא מה ראו לסמוך בשורות טובות לידידת גשמים ר' ברכיה בשם ר' לוי על שם מים קרים על נפש ציפה ושמיעה טובה וגו' ותיקרה בבראשית דר' אושעיא והכין אמר התם מה שמעת ב' הטוב והמטיב:

רבינו חננאל (המשך) גשמים, על שם שכתוב מים קרים על נפש ציפה ושמיעה טובה מארץ מרחק. פירוש משיצא חתן לקראת כלה. מעת שהטיפה יורדת מן הרקיע על הארץ והמים ששל הארץ שירדו כגשמים מעלין כאמן העברונות, זה הוא יציאת חתן לקראת כלה, ומברך (מורים) אנתנו לך כולי. ואקשינן וכי על הגשמים הטוב והממטיב מברך והא מורים אנתנו לך כול' ומקלין וטרינן ואסיקנה מתניין דבאיכא אחוריה בהדיה דתניא כללו שלדבר על שלו לבדו אומר שהחיינו, ועל שלו ועל של

חבירו אומר הטוב והממטיב. תא שמע אמרו לו מת אביו וירשו, בתחלה אומר (מברוך) הטוב והממטיב ובסוף דיין האמת. ושנינו התם דאיכא אחוה דירוהו בהדיה. וכן לענין ילדה אשתו בן זכר התנאה לו ולאשתו היא, ששנינו וצנין בזכר. וכן ביין וכל בני חבורה אית להו הגאה. מתני' בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר שהחיינו וכליו. זו השמועה משוכשת היא בנוסחאות, אבל אנו נסחתנו מן הנוסחא שבאה מבבל וכן סידורה, אומר רב הונא לא שאנו שצריך לברך אילא שאין לו כיוצא בהן, אבל יש לו אין צריך לברך, ור' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה צריך לברך.